

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyi: Egy évre 12 korona
 Külföldi: Egy évre 20 "

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
László József.

== Egy példány ára 4 fillér. ==
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275.

A népoktatás reformja.

— május 20.

Berzeviczy miniszter törvényjavaslata hatalmas oszlopa lesz a magyar nemzeti államnak, Biztató, szép perspektívát nyújt ez a bölcs, nemes hazaszeretettől áthatott hatalmas munka, amely a magyarságnak óriási szolgálatokat van hivatva tenni.

Népoktatásunk történetében új korszak kezdődik majd, ha a törvénytervezet életbe lép és ebben az új korszakban a felekezeti népoktatásban is fokozott mértékben fog érvényesülni a magyar nyelv és gyorsabban lesz valósággá a nemzeti állam kiépítésének biztató reménysége. Lehetetlenné fogja tenni ez a törvény a magyar nyelv kötelező tanításáról rendelkező régi törvény kijátszását s végét fogja vetni annak a képtelen állapotnak, hogy Magyarországon olyan tanító taníthasson, a ki nem tud magyarul. Az új törvény ezt azzal éri el, hogy a felekezeti tanítóképzést az állam közvetlen felügyelete és ellenőrzése alá helyezi. Igaz örömmel üdvözölhetjük ezért minden magyar ember az új törvényjavaslatot, a mely dicsőségére fog szolgálni annak a kormányférfiúnak, akinek nevéhez megalkotása fűződik. A törvénytervezet a népoktatás fizetésének rendezéséről is gondoskodik.

Csaknem negyedszázad múlt el azóta, hogy a magyar nyelv kötelező tanítását a népoktatásban törvénybe iktatták s mégis az anyaország lakosságának jó 40 százaléka nem beszél a magyar nyelvet. Ez a körülmény egymagában szükségessé teszi a népoktatás reformját oly irányban, hogy a magyar nyelv kötelező tanítása eredményes is legyen. Ezt a hazafias célt nagy mértékben elősegíti az új javaslat, melynek széleskörű megvitatása céljából a miniszter e hónap 27-ére az egy-

házak vezetőiből, a parlament tagjaiból és a szakférjak köréből nagy ankétot hívott egybe.

A javaslat első fejezete a tanítóképzést reformálja. Ezt különösen a nagymértékű megokolatlan iskolamulasztás tette szükségessé, a minek megakadályozására a javaslat pénzbüntetéssel sújtja azt a szülőt, gyámot vagy gazdát, a ki a gondjaira bízott gyermeket iskolába nem járattja, vagy az iskolából ok nélkül visszatartja. A javaslat második fejezete, amely hat éven át tartó mindennapos és három éven át tartó ismétlő-tanfolyamról rendelkezik, azt a fontos újítást tartalmazza, hogy oly nem magyar nyelvű népoktatásban, a hol a növendékeknek legalább 20 százaléka magyar anyanyelvű, az idegen nyelv mellett a magyar is kötelező tanítási nyelv. A nem magyar nyelvű népoktatásban a magyar nyelvet úgy kell tanítani, hogy a tanuló „az ő életviszonyainak megfelelően gondolatait magyarul tisztán és szabatosan ki tudja fejezni, továbbá tudjon magyarul folyékonyan olvasni, helyesen írni és számolni.“ A felekezeti iskolák iskolakönyveit a kultuszminisztérium megbíráhatja abból a szempontból, hogy nem tartalmaznak-e államellenes, alkotmányellenes, vagy törvényellenes tanításokat.

A javaslat harmadik fejezete a községi és felekezeti tanítók fizetését rendezi oly módon, hogy a rendes tanítók és tanítónők fizetése legalább 800 korona, a segédtanítóké 600 korona. Az ötödéves korpótlék 100—100 korona. Ha az állam valamely községi, vagy felekezeti tanító fizetéséhez 120 koronát meghaladó állami segítséggel járul hozzá, a tanító kinevezése a kultuszminiszter jóváhagyásától függ. Ha az állami segítség 800 korona, az illető tanítót a kultuszminiszter nevezi ki. Fejgyelmi eljárás alá kerül az a tanító,

a ki a magyar nyelv tanítását elhanyagolja, aki az iskolában a kormány által tiltott iskolakönyveket használ, ha államellenes irányt követ s végül ha kivándorlási ügyekkel foglalkozik. Államellenes iránynak tekintendő a javaslat szerint különösen minden cselekmény, amely az állam alkotmánya, nemzeti jellege, egysége, különállása, vagy területi épsége, továbbá az állam nyelvének törvényben meghatározott alkalmazása ellen irányul, történt legyen az akár az iskolában, akár azon kívül. Minden tanító köteles esküt tenni, hogy hű lesz az alkotmányhoz, a népoktatási törvényeket megtartja és följobbvalóinak engedelmeskedni fog.

A javaslat legfontosabb része a negyedik fejezet, a tanítóképzés reformjáról. A javaslat szerint a felekezeti tanítóképzők alapvizsgálatára a kultuszminiszter kormányképviselőt küld, kinek kötelessége meggyőződést szerezni arról, hogy a tanítójelölt a magyar nyelvet oktatóképeséssel bírja. Még sokkal szigorubb és hatásosabb az állami ellenőrzés a tanítóképesítő szakvizsgálatnál. Ez a szakvizsgálat ezentul csakis állami tanítóképző szakvizsgáló bizottság előtt tehető. A felekezeti iskoláknál ebben a bizottságban egyenlő számmal vannak a miniszter által kinevezett és a felekezeti főhatóság által kinevezett tagok.

Egyik elnökét a miniszter nevezi ki, a másikat az egyházi főhatóság. Ezentul nem is fog megtörténni, hogy oly jelölt kaphasson tanítói oklevelet, aki tökéletesen nem beszél magyarul.

A javaslat 5-ik fejezete az állami tanfelügyelet tökéletesítését célozza, oly módon, hogy a miniszter a tanfelügyelők mellé szükséghez képest megfelelő számú iskolafelügyelőt alkalmazhat. Az új törvény szerint a tanfelügyelő a tanítókat kisebb ha-

Nyári ruhák

tisztítását és festését

Férfi ruhák



kifogástalanul teljesít **KONCZ JOZSEF** kelme-festő és ruha tisztító Debrecenben. **Üzlet:** Battyányi-u. 2., — **műhely:** Vár-u. 3. (Zenede épület.)

Férfi ruhák szakszerűen javíttatnak és vasaltatnak.

nyagság vagy engedetlenség esetén tiz koronáig terjedhető pénzbírsággal sújthatja.

... Ez a javaslat. Erős, okos, nagy munka; magyarság és hazafiasság él benne. A törvénytervezetet megvitatja a magyar közvélemény és nemsokára törvény lesz belőle — a magyarság szolgálatára és dicsőségére.

— május 19.

— **Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága** megkezdte tengerészeti költségvetés tárgyalását Spaun tengerészeti főparancsnok kifejté, hogy a haditengerészet a rendelkezésére álló hajóépítésre szolgáló kis évi részletek folytán a technika új vívmányait nem követhette. A hadügyminiszternek a hadsereg hadikészletére vonatkozó indokai teljességükben állanak a haditengerészetre nézve is. Mivelhogy a hadsereg harcászát hitelműveletekkel erősítik, természetes, hogy ez az eljárás a haditengerészetre is alkalmazandó. — Természetes, hogy itt politikai viszonyok mérvadók nem lehetnek, mert minden állam köteles haderejét úgy kialakítani, hogy ha hirtelen háborút erőszakolnának rá, abban megálhassa helyét. — A jelen vívmányokhoz képest fejlesztett tengerészet ha kicsi is, mégis az állam legsürgősebb szükségleteinek egyike. Tengerészeti főparancsnok ezután bizalmasan a javaslat konkrét kérdéseivel foglalkozik. A tengerészeti követelést Spaun báró további részleges fejtegetései után és felvilágosításai alapján elfogadják.

— **A beruházási javaslat és a szabadelvűpárt.** A szabadelvűpárt tagjai közül számosan készültek arra, hogy a beruházási törvényjavaslat tárgyalásán résztvegyenek és hogy ez alkalmából egyes törvényhatóságok és termelési ágak különféle óhajait előterjesszék.

Miután azonban megtudták, hogy *elsősorú és életbevágó országos érdek az, hogy a törvényjavaslat a legrövidebb idő alatt törvényt válnak, és hogy az ez évre kilátásba vett munkálatok minél hamarabb megkezdődhessenek, meghozták azt az áldozatot, hogy magában a vitában nem vesznek részt s a javaslatot csak szavazatukkal támogatják.*

Ez azért is konstatálandó, nehogy a szabadelvűpárt tagjainak a felszólalástól való tartózkodása ilyen nagyfontosságú törvényjavaslattal szemben közömbösségnek vétsék.

Midőn ezt hírül adjuk, meg kell jegyeznünk, hogy a beruházási törvényjavaslat vitájában Debrecen város III. kerületének érdemes képviselője, *Dobiecki Sándor* is részt kíván venni. Fel is iratkozott és úgy volt, hogy *Dobiecki* képviselőre ma kerül a sor; azonban a szabadelvűpárt tagjainak az ország érdekében történt egyértelmű elhatározása folytán az ő felszólalása is elmaradt.

Az ország szíve.

Adatok a főváros fejlődéséről.

— május 20.

A főváros statisztikai évkönyve tegnap jelent meg, rendkívül érdekes adatokkal szolgálva a magyar fővárosról. Az évkönyvet, amely 1899—1901. évekről számol be a statisztikai hivata rendkívül nagy tudású aligazgatója Thirring Gusztáv dr. szerkesztette s a könyv adatai nemcsak igen tanulságosak, de sok rendkívül érdekes adattal is szolgálnak.

Az utolsó tiz évben hétszáz hektárral lett nagyobb Budapest területe, most 20,090 hektár, lakóinak száma 1901-ben 731,165. Érdekes kimutatást közöl az évkönyv Budapest utcáiról. A leghosszabb utca 3075 méter, a bécsi-ut, a külterki utak között azonban akárhány 3—7000 méter hosszú ut van. Legtöbb ház, 190, a Lajos-utcában van. A Király utcának csak 97 háza van, de 10,918 lakó lakja, míg a Lajos-utca kétszerannyi házában csak 5941. Legsűrűbben lakott a Dob-utca, ahol 87 házban 9362 lakó van.

A házak száma rohamosan növekedett. A nagy fejlődést legjobban mutatja, hogy 1870-ben csak 9351, abból is 775 százalék földszintes ház volt Budapesten, 1901-ben pedig 16254 s abból 564 százalék földszintes. Kilenc ház volt, amelyben száznál több lakás van, ebből kettőben háromszáznál több szoba van. Huszonnégy bérkaszánya van, amelyben négyszáz lakónál több huzódik meg. A lakóházak között első a Károly-körút 9. számú háza, amelynek 652 lakója van. Ugyanannyi van a Főthi-ut 23. számú háznak is.

A lakosságnak a fele 364,798 egy-szobás lakásban lakik és csak 2340 lakosnak van tiz szobánál nagyobb lakása.

Budapesten tizennégy százévesnél idősebb ember van, még pedig 101 éves 6 férfi és 5 nő, 102 éves 1 nő, 103 éves 1 nő, 105 éves 1 nő. Ugy látszik, hogy az özvegyek, különösen az özvegyasszonyok érnek meg nagy időt. Kilencven évesnél idősebb volt 8 agglégény és 8 hajadon, 11 házassági férfi és 6 házassági nő, 23 özvegy férfi és 111 özvegyasszony.

A magyarság terjedését bizonyítja, hogy 1881-ben a lakosságnak csak 56 százaléka volt magyar, husz évvel később 79,6 százaléka. A németek száma 20 év alatt 34 százalékról 14 százalékra, a tótoké 6 százalékról 3 százalékra csökkent. A lakosság műveltsége is emelkedett.

Érdekes a főváros lakosságának mérsékelése. 1720-ban Buda és Pest összes lakossága 12.200 lélek, 1810-ben 60.259, 1901-ben 733.165 lakos és 16.484 katoná. Az utóbbi száz év alatt az európai városok között Budapest népessége szaporodott legrohamosabban, mert az évi átlagos szaporulat 90,7 minden 1000 után. Bécs 53,9, Nápoly 40. Az egyes kerületek közül legtöbb lakosa van a VII. kerületnek 175.934, legkevesebb a IV. kerületnek 24.010.

Többségben minden kerületben a nők vannak s átlag minden 1000 férfira 1022 nő esik. Korra nézve 15 éven aluli gyermek van 187.900. 15—40 évig 353.386, 40—60 közt 126.165 és 60 éven felüli

35.997. Házassági férfi volt 119.503, nő 118.753, özvegy férfi 8064, nő 36.006, elvált férfi 807, nő 1614, nőtlen férfi 210.562, hajadon nő 207.055. Ezek közül házassági férfi 20 éven alul 15, nő 1640.

Hitfelekezetek szerint van 427.112 róm. kath., 5386 gör. kath., 3201 gör. kel. 37.170 ág. ev., 62.837 ev. ref., 983 unitárius, 166.198 zsidó. Hét éven felül analfabeta 73.000 van Budapesten vagyis 10,7 százaléka a lakosságnak 1870-ben 27,8, 1891-ben 16,6 százalék.

Magyarul 91,5 százaléka beszél a főváros lakosságának. Csak németül 30.168-an, csak tótul 7944-en és csak más nyelven 6540-en beszélnek, összesen tehát nem beszél magyarul 45052 ember, Magyarország fővárosában.

Kihallgatások a királynál.

Saját tudósítónktól.

— május 18.

Öfelsége a király ma délelőtt általános kihallgatást adott, mely alkalommal megjelentek a király előtt Debrecenből dr. *Ujfalussy József* főorvos és *Simonffy Emil* a városi zeneiskola igazgatója, akik megköszönték öfelségének királyi tanácsossá váló kinevezésüket.

Az általános kihallgatáson megjelentek:

Radvánszky Béla báró, *Andrássy Géza* gróf és *Pallavicini Ede* örgróf v. b. t. tanácsosok, *Berchtold Lipót* gróf követési tanácsos, *Halász Zsigmond* és *Szemere Béla* kamarások, *Reiszig Ede* volt államtitkár, *Beöthy Zolt* főrendiházi tag, *Barkassy Géza*, *Marx János* és *Tervey Imre* miniszteri tanácsosok, *Sárközy Aurél*, *Thuróczy Vilmos* és *Sanuszt József* főispánok, *Szivák Imre* országgyűlési képviselő leányával *Szivák Margit* alapítványi hölgyvel, *Péchy József*, *Adler-Racz József*, *Klein Ödön* és *Márffy Ede* osztálytanácsosok, *Lévay Lajos* kivándorlási biztos, *Davidá Leo*, *Karácsony János*, *Alexander Bernát* és *Papp József* egyetemi tanárok, *Klinda Teofil* és *Molnár János* kanonokok, *Liszka József* ezredes, *Deseő Gyula* alezredes, *Sánczay János* főhadbíztos, *Follért Károly* posta és távirat igazgató, *Rohrer Ferenc* udvari tanácsos, *Domány János*, *Szalay Lajos* polgármester, *Ujfalussy József*, *Kovács Aladár*, *Parányi István*, *Jenovay Imre* és *Simonffy Emil* királyi tanácsosok, *Szijártó Zsigmond* kuriai tanácsjegyző, *Mészáros Imre* a filharmóniai társaság elnöke, *Kermer István* az Operaház karmestere, *Nádai Ferenc* a Nemzeti Színház tagja, *Pintér József* és *Trebitsch Ignác* igazgatók, *Kulenovits Hadsi Mehamed* bég, *Vajda Lajos*, *Németh Lipót* és *Borhy György* földbirtokosok, *Sarlot Domokos* arad városi kapitány, *Berger Ferenc* városi főorvos, özv. *Ábrányi Kornélné*; együttesen jelent meg a felség előtt Ujvidék város küldöttsége, melynek tagjai voltak: *Szalay Lajos* polgármester, *Rohonyi Gyula* és *Radvánovics György* országgyűlési képviselők, *Profume Béla* főjegyző, *Balla Aladár* dr. főügyész, *Molnár Hugó* református lelkész, *Nemess Sándor* dr. szerkesztő és *Vucsetics Illés* törvényhatósági tag.

Labolin Láb izzadás elleni szer. csakis kizárólag **Lebovits Zsigmond** uri és női cipész üzletében kaphó csapó u. 5. Hol minden-nemű cipőt tart raktáron. **Rendelések pontosan eszközöltetnek.**

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

— május 19.

A függetlenségi Kossuth-párt napirend előtt való felszólalásra készült, hogy tiltakozzék a hadügyi rendkívüli költségek felemelése ellen. A felszólalást holnapra halasztották és így a jegyzőkönyv hitelesítése után a napirendre tértek át.

Az ülést Perczel Dezső elnök vezette. Vitanélkül fogadták el az 1884. évi II. tc. által Szeged szab. kir. városban felállított középítészeti tanács hatáskörének újabb meghosszabbításáról a belügyminiszter törvényjavaslatát.

Majd Wimpfen Liegfried, Wimpfen Simon grófoknak és Erantenberg Frigyes bárónak az örökös főrendiházi tagság jogával való felruházásáról szóló törvényjavaslat következett.

Benedek János a javaslatot nem fogadja el. A javaslat előadója sem tudta a javaslatot megokolni. De amint ezt az előadó nem tudta megcselekedni, azonképpen szóló sem tudná érvét felhozni arra, hogy miért is ne iktatnók a nevezettek a főrendek sorába, a mikor hozzájuk hasonlók már vannak abban a testületben. Kapcsolatosan azonban kell, hogy megsürgesse a főrendiház reformját. A főrendiháznak a népképviselői rendszer mellett úgy sincs létjogosultsága és a képviselőház mellett csak felsőháznak volna helye, melyben ne idegenek, hanem a nép és nemzet, az ország érdekeit védő és ismerő magyar urak üljenek. (Helyeslés a baloldalon.) A javaslatot nem fogadja el.

Buzáth Ferenc a javaslatot elfogadja, mert örvendetes dolog, ha egy külföldi állampolgár magyar honossá válik, különösen, ha nagy vagyonnak az ura is.

Ugron Gábor szerint ez a javaslat is arról tesz tanuságot, hogy nemzeti politikát idegenekkel csinálni nem lehet. Az, hogy a viszonyok egy-egy idegennek nagy vagyont juttatnak kezébe, nem okolja meg, hogy magyar törvényhozóvá váljanak. A vagyonszerzés, a vagyon nem jogaim a főrendiházi tagságra. Nem elég, hogy idegen intézményekkel van megterhelve a nemzet és fiai idegen nyelvű hadseregben szolgálnak, hogy az udvar szelme idegen nem elég, hogy Magyarország főurai gyermekeiket idegen nevelőkkel neveltetik, leányaik lelkében német nevelőnek a lézengő Rittereket állítják példányképek, hanem még a magyar főrendiházat is elakarják németesíteni. A javaslatot nem fogadja el. (Tetszés a baloldalon.)

Tisza István gróf kormányelnök szólalt fel ezután. A javaslatot elfogadásra ajánlja. A történelem is bizonyítja, hogy a hazánkba bevándorolt tömérdek német családból, milyen jó magyar családok váltak, remélhetjük azt is, hogy a magyar nemzet observáló ereje jövőben még csak növekedni fog. Nem lehet semmi kifogást tenni az ellen, hogy az említett családokat a magyar főrendek közé befogadjuk. A ház erre úgy általánosságban, mint részletekben a javaslatot megszavazza.

Következik

a beruházási javaslat.

Helai Ferenc előadó a pénzügyi bizottság nevében elfogadásra ajánlja a javaslatot.

Komjáthy Béla beszélt ezután, hogy a Kossuth-párt állásfoglalását kifejtse.

A javaslat szerint a befektetések több mint százötven millióba kerülnek, nem hiszi azonban, hogy ezek a befektetések jövedelmezők lesznek. Például az 6 megyéjében épül a nagy bereznai vasút, mely huszonkét millióba kerül, de bizonyos, hogy semmit sem fog jövedelmezni. Kifogásolja, hogy ennek a vasútnak az építését már meg is kezdték és így a törvényhozást bevégzett tény elé állították. A javaslatot elfogadja.

Eruszt Sándor szólal fel. Hosszasan beszél és bírálja a javaslatot és megállapítja, hogy a beruházási költségek jelentékeny részének a rendes költségvetésben volna a helye. Kifogásolja, hogy az eredeti beruházási javaslatból törölték az egészségügyi építkezéseket. Ajánlja, hogy a pénzt ne idegen bankoktól szerezzék a kormány, hanem maga bocsájtson ki költségyeket.

Szederkényi Nándor azt látja, hogy a beruházási javaslattal csak a bécsi katonai körök kapják meg a magukét.

Benyovszky Sándor gróf a javaslatot általánosságban elfogadja.

Hock János, **Kaas Ivor** báró felszólalásai után

Lukács László pénzügyminiszter reflektált az elhangzott beszédekre, mire a javaslatot a ház általánosságban elfogadta.

Majd **Sebes Dénes**, **Tisza István** gróf, **Lukács Gyula** és **Hieronimi Károly** rövid felszólalásai után a javaslatot részleteiben is elfogadták.

Ezzel az ülés véget ért.

KÖZIGAZGATÁS.

× **Kinevezés és áthelyezés.** A földművelési miniszter **Kolosa Béla** alerdőfelügyelőt a szolgálat érdekében Debrecenbe helyezte át.

× **Tiltó rendelet.** A miniszter elrendelte, hogy a közgazdasági malmok magánosoknak nem örölhetnek. Ezzel a miniszter a magánmalmok tulajdonosainak érdekeit kívánja megvédeni.

EGYHAZ és ISKOLA

Egyházkerületi közgyűlés. A tiszántuli ev. ref. egyházkerület — amint azt már jeleztük is — e hónap 25. napján kezdi meg tavaszi közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozatát most állították egybe, amely az igazgatótanácsi és tanügyi bizottsági ügyeken kívül 240 közgyűlési és 18 bírósági tárgyból áll. A közgyűlés, amint ezekből előre látható, legalább három napig el fog tartani.

Szünidei tanfolyamok. A vallás és közoktatásiügyi miniszter a nagyszünidőben a főgimnáziumi rajztanárok részére rajztanfolyamot, a tanítóképzőintézet tanítók és tanítónők részére természetismereti tanfolyamot fog életbeléptetni. — Szándékáról leiratban értesítette az illetékes tényezőket.

Az izr. hitközségi tagok figyelmébe. Értesítettnek a t. tagok, hogy a Deák-Ferenc utcai templomban az izr. Pünkösd ünnep 2. napján az istentisztelet a következő időben fog tartani és pedig: Pénteken d. e. 9 órakor, este 7 órakor. Szombaton reggel Mazkir-ral egybekötött Haskomah fél 7 órakor, a Muszaf kezdete d. e. fél 9 órakor és a Mazkir 10 órakor. d. u. az istentisztelet 4 órakor. Köznapokon reggel 6, és este egyegyed 8 órakor.

Tavaszi séták.

A vármegyei telefonról és a tervezett debrecen—balkányi vasutról.

Csak a napokban szóltunk e helyen Debrecen szab. kir. város áldozatkészességéről. Elmondtuk, hogy a multban nem irányulhatott felé olyan kívánság, melynek teljesítése elől elzárkózott volna. Ha kért valami állami intézményt a kormánytól, a felelet az volt, hogy az teljesítve lesz, ha a város pénzt, téglát, fát és telket ad. Ingyen nem kaptunk semmit, amink van, azt magunk szereztük és ugyancsak drágán megfizettük a haladást, a közérdeket és a dicsőséget. Nem garaszkodtunk és mikor nem volt parázs pénzünk, hitelhez folyamodtunk, úgy okoskodtunk, hogy városunk nagygyáttételével a különböző állami érdekeket szolgáló intézményekből más utakon nyerjük meg a befektetés kamatait.

Nincs az a nap, hogy Debrecenből nem kérnének egyesek, testületek, közmívelődési és emberbaráti intézmények, kárvallottak, elemi csapások által sújtottak segélyt, támogatást. A városi tanács igyekszik a bizalomnak megfelelni és ott, ahol sebeket kell gyógyítani, az emberi szeretet műveit építgetni, a köznek használni, segít, támogat a legtöbbször erején felül. Mójában is van — nem tagadjuk — a segélynyújtás, de azért a város pénztára sem kimeríthetetlen és maholnap odajut, hogy kénytelen lesz sok esetben mérsékelni nagylelkűségét, ha csak nem akarja pénzügyi egyensúlyának megzavarását.

Mindezeket annak az ötletéből bocsátottuk közre, hogy Hajdúvármegye a vármegye területén építendő telefonhálózat költségeire tizezer koronát kér a várostól, arra alapítván ezen kérését, hogy ez uton a város össze lehet kötve az ohati bérgazdaságokkal és a Hortobágygal. A jog- és pénzügyi bizottság ezen hónap 16-ikán tartott ülésében a hozzájárulást megtagadni javasolta. Nagyon helyesen tette, mert városunk mostani háztartása nem engedi meg, hogy első sorban is a vármegye érdekét érintő telefonhálózat kiépítéséhez Debrecen ilyen összeggel járuljon.

Eszünkbe jét ezzel kapcsolatban a minket nagyon is közelről érdeklő debrecen—hajdúsámson—nyirbalkányi vasutvonal megépítése. Hajdúvármegye nem valami nagy igyekezettel támogatja ezen vasut kiépítését. Megszavazott ugyan erre hosszas tárgyalások után egy bizonyos összeget, de olyan alaphól, melyről tudnia kellett, hogy a minisztérium arra nem adja meg az engedélyt. Már pedig nekünk sokkal nagyobb érdekünk az a vasut, mint az, hogy esetleg a csegei bíróval beszélgethessünk, vagy Tetétlen számadásainak beküldését megsürgessük. Az a tervezett vasut forgalmával nagy anyagi hasznokra lehet, míg ez tizerer koronával táplált telefon nálunk egészen harmadrendű szükséglet.

Most aztán csak az a kérdés, hogy ha tizezer koronával nem járulunk a telefonhálózathoz, járulunk-e azzal a nyolcezer koronával, amelyet rögebben kért a vármegye, s amelyet meg is ígért a város, de amelyet akkor kevésnek ítélte a vármegye.

Mi őszintén szólva azt ajánljuk, hogy még ennyivel se járuljunk. De miért is járulnánk?

Először is Hajdúvármegyének Debrecen sz. kir. város már adott eleget. 1876. óta a város által adott épületekben

lakik és bizony, ha azt az épületet akkor oda nem adtuk volna, eltekintve attól a bérvesztéséig, amelyet 1876. óta szenvedtünk, nekünk magunknak sem kellett volna bért fizetnünk annak idején a Hungáriáért, a Koronáért és a királyi tábla, vagy a törvényszék nem azon a szerencsétlen helyen volna, ahol most van. De erről nem szabad beszélni, tehát ne beszéljünk.

De beszélhetnénk arról, másodsor, hogy a vagyonos urak által lakott Hajdúvármegyének nincs szüksége arra, hogy Debrecen sz. kir. város még most is támogassa anyagilag. Mert a világon mindenütt úgy van, hogy a székvárost a körülötte levő községek támogatják, nem ugyan pénzzel, hanem azzal, hogy ott, a székvárosban igyekeznek maguknak díszes székházat, megyei muzeumot, kórházat stb. emelni. Miért legyen hát kivétel Debrecen és Hajdúvármegye és miért adjon mindent Debreren Hajdúvármegyének? Hiszen a központi telefon első sorban nem Debrecennek, hanem Hajdúvármegyének az érdeke és neki kell arra áldozni, hogy a községek a székhelylyel minden pillanatban érintkezessenek és viszont. Bizonyára tegnapelőtt is kellemesebb volt volna telefonon adni hírt, hogy hány ház ég Bősörményben, mint a szükszavú távirattal rémhirt közölve felzavarni a hatóságot, katonaságot és tüzoltókat.

Ez az egyedüli intézmény, tudniillik a telefon az, melynek saját vagy államköltséges kiépítésével a vármegye valamennyire viszonzta volna Debrecennek iránta megnyilatkozott áldozatkészségét és ime még azért is meg akarja Debrecen fizettetni busásan.

Harmadszor nem járulhatunk ennyi költséggel a hálónak kiépítéséhez éppen Hajdúvármegye miatt. Mi nekünk az a nyolc vagy tízezer korona sok más egyébre kell. Kell első sorban arra a debrecensámsón—balkányi vasutra, a melyet Hajdúvármegye a saját érdekét nem ismervé — nem akar megépíteni, azt a vasutat, amelynek megépítésére csodálatosképpen nincs meg a régi akarata. Pedig ha szükséges ez a vasut, a megye közgyűlése megtehette volna, hogy annak szükségességét kimondja s a költséghez való hozzájárulási összeget ugyanazon alaptól megszavazhatta volna. Ha felir a miniszterhez, hogy engedje meg ama bizonyos alap felhasználását, alig hihetjük, hogy a miniszter ne engedélyezte volna azt. És vajon szükséges-e és kinek vált volna hasznára ez a vasut? Szükséges, mert Sámson és vidéke még nincs vasutal összekötve a megyével és első sorban ez a vasut a megyének vált volna hasznára. Ezt bizonyítani felesleges. Lehet, hogy Debrecen forgalmának és közgazdasági fejlődésének is használt volna ez az új vonal és ha ez így van, ez ismét egy indokkal több arra, hogy a gazdag lakosságú megye ne ejtse el a maga saját érdekében az annyira kívánatos vasut kiépítésének ügyét érthetetlenül és következtelenül...

Egy szóval nem találjuk méltányosnak Hajdúvármegye ónjátását már csak azért sem, mert a megye a várossal szemben nem igen helyezkedett sohasem a bőkezű adakozó és gavallérság álláspontjára.

Debrecen városa adott a vármegyének a város legszebb helyén nagy értékű székházat, támogatta hazafias, közigazgatási, közművelődési és emberbaráti törekvéseiben, most azonban némi viszonzását óhajtana látni minden időben kimutatott testvéri vonzalmának. És mihelyt

azt fogja látni, hogy az ő szándékai iránt bizonyos méltánylással lesz a vármegye, nem fog elzárkózni a jövőben sem a vármegye érdekeinek szellemi és anyagi istápolásától, ez idő szerint azonban a telefon kiépítéséhez részünkről szükséges tízezer korona megadását arra az időre tartjuk fenn, midőn a vármegye a mi vasutunk megépítéséhez olyan összeget ad, amint mi kérünk és ennek fedezetül olyan alapot jelöl meg, melyet a miniszterium helyben is hagy.

Apró történetek.

Az öreg és a halál.

Egyszer egy törődött, öreg ember roskadozó vállain fát cipelt az erdőből. A teher természetesen nehéz volt neki. Letette vállairól és így szólt:

— En már öreg vagyok, én már semmi örömet nem várok az élettől. Jobb lenne, ha meghalnék. Jöjj, te kedves halál, légy az én megváltóm.

Alig mondta ki e szavakat, megjelent a halál és kérdezte:

— Te hívtál engem öreg? Itt vagyok! Mit kívánsz tőlem?

Az öreg gyorsan válaszolt:

— Kérlek, add föl vállamra ezt a csomó fát...

A sokszorozás haszna.

Semmit sem lehet oly könnyen elfelejteni, mint a sokszorozást; különösen akkor, ha az iskolában nem a legjobban tanulta meg az illető. Noha az iskolában az élet javára tanulnak, a bölcsesség nem a tudományban rejlik, hanem annak helyes alkalmazásában és gyakorlásában. Némely ember, ha naponként két órát semmivével tölt el, azt hiszi, hogy arra a napra teljesítette köteleességét. Ez egy évben 730 órát tesz ki és harminc év alatt 21.900 órát, vagyis 912 elveszett napot. A földnek a kerülete 40.800 kilométer, amit 10.800 óra alatt lehet megtenni. Ez egy hosszú út. De ha egyenes irányban járhatnánk be ezt az utat és valaki naponként csak egy órai utat tenne meg, akkor harminc év múlva újra visszaérkezne kiindulási helyére.

Ebből az a tanulság, hogy milyen sokra mehet az ember az életben, ha valami üdvös dologra naponként csak egy órát is szentel és mennyivel előbbre juthat, ha minden napot felhasznál, hogy magát tökéletesebbé tegye s magának és hozzátartozóinak a javát előmozdítsa.

De aki soha nem kezd el valami munkát, az megtakarítja abba hagyni és és aki kevéssel nem elégszik meg, az nem éri el, hogy előbbre és többhöz jusson.

Egyszer — az nem számít.

Ez a közmondások között a legrosszabb és leghazugabb; és aki csinálta, az vagy rossz számoló, vagy rossz akaratú ember volt. Egyszer az mégis csak egyszer s ezt nem lehet elvitatni. Aki egyszer lopott, az életében többé soha nem mondhatja el őszintén és nyugodt lelkiismerettel:

— Hála istennek, soha sem nyultam a máséhoz!

— És ha a tolvajt elfogják és felakasztják, akkor sem mondhatjuk; egyszer az nem számít. De ez még nem minden, hanem a legtöbbször őszintén elmondhatjuk, hogy egyszer az annyi, mint tízszer, százszor és ezerszer. Mert az, aki egyszer a rossz utra tért, az rendszeren azon az uton is marad. Aki átmond, az később gondolkodás nélkül szívesen mond b-t is és ennek az lesz a

vége, hogy egy újabb közmondás keletkezik s megy teljesebbé rajta, hogy a t. i.: „addig jár a korszó a kutra, míg el nem török.“

Furfangos esetek.

Azok a bizonyos táviratok.

Megirtuk, hogy egy megszorult lapnál hogyan végezte el a vezércikkirő a riporter dolgát. Most pedig a vezércikkirő jelentvén néminemű előlegügyek miatt beteget, helyette a képviselőházi és egyéb táviratokat a riporter dolgozta fel. Még pedig a következőképen:

A tűz kiüt.

Tisza volt az első, aki észrevette, hogy a balparti képviselők, élükön Podmaniczky báróval, morognak. A morgásból dörgés, ebből pedig ropogás keletkezett. Gyorsan kacsintott az elnöknek, ki erre két kézzel csemetett.

Ségítség érkezik.

Mint bős dobogó hadi menek, úgy robogtak be Tisza segítségére hű emberei a folyosóról. A segélycsapatot harcshabjaszu Lengyel Zoltán vezette, kit követett András, Jakab, János, Fülöp, Bertalan és Tamás.

Harc a vegletéig.

Most kezdődött aztán az igazi hadd el hadd, A képviselők egymásra rohantak és kaszabolni kezdték egymást. Az erélyes Szilágyi Dezső közbe lépett, de hiába. Marad a tört vér, fekete folt.

Még egy véres balta.

Lengyel Zoltán már-már kimerült, mikor egy mentő gondolat ötlött eszébe. Közölte ezt Tiszával, ki osztotta, sőt szorozta nézetét. Gyorsan a kőművesekért telefonáltak.

Sipka alatt minden csendes.

Nem telt bele öt perc és már 1200 kőműves robogott a képviselőház elé s ott csákányokkal neki estek és felosztatták. Kő nem maradt kövön. A nagy zavarban azonban a két csillárt és az egyik büffé-kisasszonyt ellopták. A rendőrség ez irányban nyomoz.

Helyes szimat.

A detektívek késő éjjel nyomra bukkantak. Mind a két csillár Rigó Ferenc szalmazsákjába volt dugva, a büffé kisasszony pedig Lengyel Zoltán lakásán volt elrejtve. — Megindították a mentelmi jogot.

Háborus hírek.

E közben érkezett egy távirat, a mely szerint az orosz-japán háború befejeztével csinos kis európai koncert van készülöben. A nagyhatalmak fogják rendezni és részt vesz benne: Kubelik Jan is...

Ezek után a kis tájékozott nyugodtan megőrült.

Gara.

HIREK.

* **A városi csendőrség.** Debrecen városi közönsége s a városi törvényhatósági bizottság minden tagja nagy figyelemmel kíséri annak a tervnek kibontakozását, hogy a rendőri szolgálatot jövőre a városi belső területén is csendőrség teljesítse. A terv általában mindenkinek tetszik, aki első sorban azt kívánja, hogy a mostani rendőrszervezet túrhetetlen visszasságai és hiányai mielőbb megszűnjek. Akiknek talán aggodalmaik vannak, úgy látjuk, hogy ezek az aggodalmak jórészt az ügy és a kérdés nem ismerésének forrásából erednek. Am ha a félreértésből vagy a csendőri szervezet dolgaiban való járatlan ságból föl is lehet egy és más kifogást hozni a még új és szokatlannak látszó csendőri szolgálat ellen, — az a kijelentés komolyan egyáltalán számba nem vehető, hogy a városi csendőrség alkalmazása a város önkormányzati jogát bármily csekély mértékben is érintené. Aki ilyesmit állít, az épp oly bátran állíthatja azt is, hogy az államvasutak gyorsvonatainak közlekedése sérti a nemes hajduk ősiségben gyökerező nemzeti kiváltságait. De az efféle állításra alaposan rácsafol a debreceni tapasztalat. A város külterületén ugyanis két év óta működik a csendőrség és e két év alatt a városi autonóm jogát a csendőri intézmény egyetlen hajszállal sem csorbitotta és senki nem panaszkodott, hogy a városi önkormányzatát a külterületi csendőrség veszedelemmel fenyegeti. Ha tehát a csendőrségnek a belső területen való alkalmazása autonómjog csontítás lenne, azt kellene hinnünk, hogy Debrecen városi önkormányzati joga olyan csodabogár, melyet a külterületen nem lehet érinteni s a mely csak a belső városban mehet neki a fálnak. Józan elmével hiába kutatnók, nem találhatjuk meg a városi belső és külső területe közt azt a határvonalat, amelyen innen az önkormányzati jog eltiporható, amelyen túl azonban ez a jog megszűnik avagy nem sérthető. A csendőrség városi szolgálatra való alkalmazásáról folyó tanácskozás eredményei közül egyébként még föl kell említenünk, hogy Koszka Pál ezredes a leghatározottabban kijelentette, hogy a mostani rendőrlégénység soraiból a csendőrség a képesített, megfelelő elemeket átvénné. Sőt jöllehet a csendőrség szabályzata a legények nőtlenségére szült, ezuttal a kiválóbb, használható, kipróbált rendőrök, ha feleségesek is, akadály nélkül fölvetetnének a csendőrség kötelékébe. Mivel pedig az egész kérdés csak a legalaposabb tanulmányozás után kerül az illetékes hatóság, a városi közgyűlés elé, nyugodtan várhatjuk meg a törvényható-

sági bizottság döntését, mely bizonyára csakis a városi egyetemes érdekeit fogja figyelembe venni.

* **Klobucsár altábornagy fölmentése.** A király, mint nekünk táviratozzák, Klobucsár Viktor altábornagyot, a kolozsvári honvédkerület parancsnokát egészségi okokból állásától fölmentette. Klobucsár altábornagy a legközelebbi napokban megesküszik Szabó Mariskával, a holozsvári színház volt tagjával. Szabó Mariska még a télen Kolozsvárt játszott és énekelte kisebb szerepeket. Az érdekes jegyes pár most pár nap óta Debrecenben tartózkodik és nem lehetetlen, hogy esküvőjük is itt megy végbe.

* **Egyházi zenés misék.** A pünkösdi ünnepeken a róm. kath. templomban a következő zenés misék lesznek. — Pünkösdi első napján Zángl József nagy ünnepi miséje, ugyanezen zeneszerzőtől „Veni creator apertus“ kezdetű graduale is Pembauertól „Regina coeli laetare“ kezdetű offertoriumja. — Pünkösdi második napján Alber József egyházi karnagy „Szt. Anna“ című miséje és „O talutaris hortia“ kezdetű graduale. — Az egyházi énekkar — melyet a katouai zenekar kísér — az eddigi próbák eredményéről ítélve, művészettel és igazi templomi áhittal fogja előadni zenés mise számokat.

* **Csurgó köszönete.** Debrecen sz. kir. városi tudvalevően Csokonai Vitéz Mihály Csurgón felállítandó szobrára 500 koronát adott. Ezen összeget a tanács a szoborbizottságnak megküldötte. A bizottság elnöke ma szíves és hálás szavakban mond köszönetet az adományért.

* **Debreceni tornászok Aradon.** Szombaton délben indul el Lsssgallner Kálmán elnök és Horvay Róbert dr. titkár vezetésével a D. T. K. E. tizenkét tornásza az aradi athletikai szövetségi versenyre, amelyen 6 Felsőke képviselőiben Berzeviczy közoktatásügyi miniszter lesz jelen. Tornászaink ünnep utáni kedden reggel indulnak vissza és d. u. 3 órakor érkeznek haza.

* **Belépő jegyek a sporttéren.** A debreceni tornaegylet május 1-én tartott közgyűlésének határozata szerint, a nagyerdőn levő egyleti sporttéren való korlátlan belépést a jövőre nézve beszüntették. E határozatból kifolyólag az egylet elnöksége minden egyes egyleti alapító, pártoló, rendes és női tagja részére névre szóló sporttéri belépő jegyeket állított ki. Mindazok az egyleti tagok, akik az 1903. évi tagsági díjjal nincsenek hátralékban, Borsos Kata üzletében átvehetik. Az 1903. évi tagsági díjjal még hátralékban levő tagokat felkéri az egylet, hogy a belépő jegyeket a hátralék kifizetése után dr. Varga Lajos pénztárnoktól (Piac-u 44.) vegyék át. Oly egyes nem egyleti tagok, akik a sport iránt való érdeklődésből ily (díjtalan) sporttéri belépő jegyet szintén kívánnak, ez ügyben levél útján Laszgallner Kálmán m. á. v. felügyelő, egyleti ügyvivő elnökhöz forduljanak.

* **Gyorsvonatok megállása Nyirábrányban.** A magyar kir. államvasutak igazgatósága közli, hogy a tegnapi naptól kezdve a budapesti keleti pályaudvarról reggel 7 óra 25 p.-kor, illetve Debrecenből délután

12 óra 27 p.-kor induló gyorsvoat Nyirábrány állomáson délután 12 óra 58 p.-kor, az ellenkező irányban a Debrecenbe d. u. 3 óra 55 p.-kor, illetve Budapest keleti pályaudvarra este 9 óra 35 p.-kor érkező gyorsvonat ugyancsak Nyirábrány állomáson d. u. 3 óra 24 p.-kor utasok fel vagy leszállása céljából feltételelesen meg fog állíttatni.

* **A csendőrség cöllövése.** Csendőrségünk tegnap tartotta meg e cöllövőgyakorlat második részét Borhy Sándor csendőrfőhadnagy vezetésével. Részenben gyalogosan, részen lóhátról gyakorolták magukat a lövésben, még pedig egész, álló célalakokr. A 23 csendőr összesen 276 golyót lőtt ki, amelyek közül 257 talált. Tehát az arány ismét kedvező és csendőrségünk újból bizonyosságát adta annak, hogy derekasan ért a löfegyverrel való bánáshoz.

* **A nagy öröm.** A jóból is rossz a sok, ez már régi közmondás. E közmondás igazságáról közvetlen tapasztalatokat szerzett Bajti András, ki a Nagycseréről behozott szekérszénáját jó áron eladván, gyorsvonat sebességgel robogott végig a Kossuth-utcán. Az az, hogy nem végig, mert már az ut közepén a nagy örömtől megszedülvén a lovak közé bukott. Összetörtén szedték fel a járó-kelők a kövezetről, kik is az első segélyt nyújtották. A segélyt adók közül egy, ki Bajti András sorsát biztosan szíven viselte, hogy a további örömtől megmentse, neezetlenül elesente pénztárcáját, s hogy ezt a bajos örömet adó órá: meg ne átkozhassa, Bajti András óráját bizonytalan időre kikölcsönözte. A rendőrség egyébként az ismeretlen jóakaró megjutalmazására mindenféle intézkedést megtett ellene.

* **A rendőrség figyelmébe.** Túrhetetlen az a rakoncátlankodás, amit egyes bérkocsisok a fizető közönséggel szemben használnak. Vasárnap és ünnepnapon a fele be van rugva, s fálnak, fálnak nekiját, elgázol öreget, fiatal, hét kőnaponkint pedig a bérkocsis-állomásokon botránkoztatják meg mosdatlan, mocskos szájukkal a járó-kelőket. Most ujalakban jelentkezik rakoncátlankodásuk: ha ugyanis nem tetszik nekik az utas képe, egyszerűen megtagadja a vitelt. Ez történt tegnap az állomáson, hol a 20-as számú bérkocsis makacszkodott. Példás szigorral kell megbüntetni.

* **Iparkihágás.** Szőke János Magos u. 18. sz. alatti kőműves ellen érkezett feljelentés, hogy iparendély és képesítés nélkül vállalt oly munkákat, amelyeket az ipartörvény megfelelő szakaszai engedélyhez és képesítéshez kötnek. Az iparhatóságához tették át az ügyet.

* **Elnök bucsuztató.** A debreceni kereskedő ifjak társulatának elnöke Sesztina Jenő megvált tisztától, amelybe őt a megérdemelt bizalom helyezte. Tíz hosszú éven keresztül szeretettel és buzgalommal töltötte be ezt az állást, amely idő alatt mindig a társulat fölvirágoztatásán munkálkodott. Ezt meghálálendő, a kereskedő ifjak tegnap este az Arany Bihában bucsuvacsorát rendeztek a tisztelőre, amelyen a főnököket is nagy szám képviselte. Sesztina Jenő utódja Somosi László elnök, Györffi Aladár és Abraham Dezső dr. a társulat ügyvivője köszöntötte fel, elsorolva 19 éves önzetlen munkálkodás érdemeit. Az ünnepelt ismert szerénységében meghatóttan köszöntötte meg a megemlékezést. A kedélyes társaság cigányszó mellett a legfesztelebb hangulatban maradt együtt hajnalig.

* **Kézrekerült betörő.** Debrecen város esendőrsége megint nagyon jó fogást csinált. Szakáll Károly őrsvezető és Huszka István esendő a város határában elfogta Gyöngyösi Gábor hajduböszörményi illetőségű rovottmultu egyént, aki egy hónap óta nyugtalanságban tartotta a tanyai lakosságot és annak baromfi-állományát. Pár száz korona értékű libát, csirkét és egyéb szárnyas jószágot lopott a tanyai gazdáktól és tanyabérlőktől. — Betört többek között Nagy Ferenchez május 10-én, Tóth Ambrusoz május 12-én, Várkonyi Antalhoz május 17-én és Molnár Istvánhoz május 19-én hajnalban, azaz tegnap. De itt rajtavesztett, mert rögtön nyakoncsípték és lefűlelték a csendőrkök. Bekísérték Debrecenbe, ahol lezárták az ügyészség börtönébe. Jelenleg is folyik ellene a vizsgálat hasonló ügyben. Különben nem mai csirke ez a fogó, mert betöréses lopásért már hat hónapig börtönben ült.

* **Büffetkocsi Uj-Dombovár és Budapest között.** A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint e hó 25-étől kezdve a büffetkocsi Uj-dombovár-Budapest között nem az 1901., hanem az 1003. sz. gyorsvonattal fog közlekedni. Az 1003. sz. gyorsvonat indul Uj-dombovárról reggel 5 óra p.-kor s Budapestre 8 óra 50. p.-kor érkezik.

* **Halálozások.** Debrecen város halottai az elmúlt napon a következők voltak: Jubász Margit ev. ref. 13 hónapos, özv. Lente Jánosné szül. Béres Zsuzsanna ev. ref. 64 éves, Szuhancs Mária ev. ref. 2 hónapos, Brerlyicki Sámuel ág. ev. 45 éves, Szilágyi Juliánna ev. ref. 9 hónapos.

* **Szökött cselédek.** Rosner Ármin panaszolta a rendőrségen, hogy Szilágyi Eszter névre hallgató nőcselédje bizonyos előlegek felvétele után elillant. — Kima Lajos szintugy bánt munkaadójával Kertész Jánossal. Mindakét megcsuszott egyént keresik.

* **Talált tárgyak.** Egy francia kulesot őriznek a bűnügyi osztályban, melyet jogos tulajdonosa a hivatalos órák bármelyikében átvehet. Ugyanott átvehet jogos tulajdonosa egy selyemkendőt.

* **Hirdetmény.** Ezeonél közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben, elhagyott tárgyak u. m. aőröndök, táskák, kalapok, ruha és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett elfognak adadni. — Budapest keleti p. u. állomáson 1904 május 20-án d. e. 9 órakor, Fiume állomáson 1904 május 24-én d. e. 9 órakor. Kis-Czell állomáson 1904 május 27-én 9-én. Budapest, 1904. május hóban. — Az igazgatóság.

LETZTER JÓZSEF fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalussy-ház Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatokban.

* **Kiadó szép lakás.** Domb-utca 17 sz. a. gyönyörű öt szobás utcai lakás minden hozzátartozóval és mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Bővebb felvilágosítás szerezhető Csapó-utca 48. szám alatt.

Ma este az Arany Bika kávéházban Rácz Károly zenekara játszik.

Az orosz-japán háború.

Páris, május 19. Ide érkezett távirat szerint a japánok bevonultak Niucs-vangba.

Csifu, máj. 19. Ma bárkaraj érkezett ide 200 kinaival. Több orosz szökevény, kik kedden reggel hagyták el Dalnit, azt jelentik, hogy megkísérelték a hajójavitó és a rakodópart felrobbantását. A kísérletek nem sikerültek, de a talienvani rakodópartot elpusztították.

Berlin, máj. 19. Joachim Albrecht porosz herceg szárnysegéde közli a National-Zeitunggal, hogy a herceg végleges döntés szerint nem vesz részt a délkelet-afrikai háborúban.

Tokio, máj. 19. A második hadseregnek május 5-17-ig terjedő időközben való tevékenységéről szóló hivatalos jelentés így hangzik: Május 5-én szállt partra a hadsereg az e célra megállapított helyen a hajóhad védelme alatt. A partraszállás reggel 8 órakor kezdődött. Ellenséget nem láttunk.

Május 6-án a csapat elűzött egy kis ellenséges csapatot a Pulantientől délre levő egyik magaslatról és megszállta a délkeletre lévő vasuti állomást. Ugyanakkor a hadmérnökcsapatok elpusztítottak egy hidat és egy távirót. Közben 300 főnyi gyalogságból és 100 lovasból álló ellenséges csapatra akadunk. A japánok vesztesége egy halott és négy sebesült.

Ezen hónap 13-án elpusztították a Pulantientől északkeletre lévő vasutat. 16-án megszállottak egy dombsort Tikisaton és Csulicsan között. Az ellenséget, melynek ott három-négy zászlóalja és nyole ágyuja volt, dél felé elűzték. Veszteségünk 146 halott és sebesült.

SZÍNHÁZ.

— (Makó tellebezése.) A polgármesteri hivatal átvette immár Makó Lajos szinigazgató főlebbezését is a tanács ama határozata ellen, melynek értelmében a szinigazgatói szerződést hat évre Zilahy Gyulával kötötték meg. — Már most a legközelebbi városi közgyűlésen bizonyosan két tábor fog felvonulni s viták és harcok lesznek a fölött: ki legyen a színház igazgatója. Sőt az is megtörténhetik, hogy ha Zilahy a közgyűlésen elbukik, az ő hívei majd a miniszterhez főlebbeznek. És ha volna még vagy két-három főlebbeviteli hatóság, a debreceni színház személyi kérdése tolan oit is megfordulna. Ez a jelenség is világosan mutatja, mennyire nem a színház nemzeti feladatai, irodalmi és művészeti rendeltetése körül forog az érdeklődés. Eppen ezért mi a személyi rész elintézését közömbösen nézzük. Hanem igenis a nyilvánosság előtt hangosan követeljük, hogy a debreceni színház sorsának eldöntésében a közönség egyetemes érdeke, a város anyagi és erkölcsi java, a színház közművelődési és nemzeti hatások elérésére alkalmassá tétele legyen az irányító. Ez alapon követelni fogjuk, hogy a városi tanács ura legyen a szavának és április 30-iki határozatát hajtsa végre. A dolog ugyanis úgy áll, hogy csak egy pár sor kell hozzá és jön a miniszteri biztos és betiltja a debreceni színházban a további előadásokat, mert a szinpad oly rozoga, életveszélyes és tászerkezeténél fogva oly tűzfészek, hogy mostani állapotában nem maradhat. Akkor aztán a nyolevan ezer koronányi szinpadépítési költség nyakába szakad a városnak, mely pedig nincs abban a hely-

zetben, hogy polgárainak pótdóáját ujjabb 4 vagy 5 százalékkal emelje. Ezért tehát a tanácsnok kötelessége felvilágosítani a közgyűlést, hogy ez azonnal kimondhassa a színház átalakítását oly alapon, a hogy az már az új szinigazgatói szerződés egyik pontja szerint a város legcsekélyebb megterhelése nélkül biztosítva van. Ez egyben a legjobb mód arra is, hogy a színház valódi hivatását jól betölthesse, az emelkedő jövedelmek arányában a közönség és a művészeti követelmények igényei is kielégíthetők legyenek.

— (Egyiptom.) A budapesti Uránia színház tegnap délután a tanuló ifjúságnak, este pedig a nagy közönségnek mutatta be tanulságos, mulattató látványos darabját, az Egyiptom-ot, melynek szövege és képei az igényeket teljesen kielégítették. Föltétlen dícsérettel kell szólnunk az Uránia mostani itt működéséről. Igazán pompás dolgokat mutat be. Meg is van a sikere, úgy hogy három napi itt tartózkodását meghosszabbítja. Ma este Pekár rendkívül vonzó darabja A tánc kerül színre, mely megismertet a világ összes érdekes táncával és felette kedves, szórakoztató látványosság. Még ennél is remekebb lesz a szombati este, amikor az Uránia egyik legvonzóbb, legértékesebb darabját fogjuk látni: Az éjféli nap országában címűt, mely a csodás, bűbájos, titokzatosan szép Norvégiával ismert meg. Ez a darab aratta Budapesten a legnagyobb tetszést.

TAVIRATOK.

Hadapródiskola Kassán.

Bécs, május 19. A ma délután megjelent Rendeleti közlöny közli, hogy a strassi hadapród iskolát Kassára és a kassai alreáliskolát Strassba helyezték át.

A magyar delegáció ülése.

Budapest, május 19. A magyar delegáció ma ülést tartott, amelyen a hadügyi költségvetést tárgyalták.

Pitreich közös hadügyminiszter az osztrák delegációban elhangzott expozéjával egybehangzó jelentést tett.

Tisza István gróf miniszterelnök kijelentette, hogy a kormány elárulná a hazát, ha a hadsereg felszerelése nem tartana lépést a többi államokéval. A kormány ezeknek a szükségleteknek a fedezését a nép megterhelése nélkül tervezi.

A tárgyalást holnap folytatják.

Lotz Károly nagybeteg.

Kolozsvár, május 19. Lotz Károly a nagynevű festőművész halálos betegnek fekszik Tordán vejénél, Sándor Ákos főispáni titkárnál.

Szolnok-Doboka vármegye tisztikara.

Deés, máj. 19. A dr. Torma Miklós alispán nyugdíjazása folytán megüresedett alispáni állást a tegnap tartott közgyűlésen töltötték be. A közgyűlésen, kevés kivétellel, az összes bizottsági tagok megjelentek és nagy részök Bándy György vármegyei főjegyző mellé csoportosult. Bándy György főjegyzőt 231 szavazattal választották meg Diószeghy 51 szavazatával szemben Szolnok-Dobokavármegye alispánjává. Főjegyzővé Placsintár Odon első aljegyzőt, első aljegyzővé Gajzágó Lászlót, második aljegyzővé Hige Jenőt és harmadik aljegyzővé gr. f. Wass Györgyöt választották.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai
Debrecen, kistemplom bazár
Óriási raktár
szőnyegekben
 függöny, ág és asztalterítőkben,
butorszövetek
Linoleum.
Olcsó árak!

Zongorák

— ujak —

250 forinttól kezdve
 kaphatók:

SCHMIDT'S.

Zongora és cimbalom
 raktárában.

Hajdusági
 bajuszpedró.

Szép bajusz



nyerhető a híres Hajdusági bajuszpedró használata által, mely legjobb az összes bajuszpedró készítmények között. A bajuszt nem törí, nem lépí, mindég szép állásban tartja és soha sem keményedik meg.

Egy doboz 50 fillér

Kapható:

Dr. Rotcsnek V. Emil
 utóda

Grósz Nagy Ferenc

gyógyszerésznél
DEBRECEN, Kossuth-utca 8 szám.
 Valamint Tóth Béla gyógyszeráránál.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság

1904. évi június 2-án délelőtt 11 órakor saját üzleti helyiségeiben rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok értelmében a közgyűlésen jogaikat csak úgy gyakorolhatják, ha részvényeiket a közgyűlés előtt legalább 3 nappal a társulat pénztáránál leteszik.

TARGY: A felügyelő bizottságban lemondás folytán megüresedett egy tag helyének betöltése és a felügyelő bizottság egy póttagjának megválasztása.

Debrecen, 1904 május 13-án tartott ülésünkből.

Az igazgatóság.

Tavaszi és nyári idény

1904

Valódi brünni szövetek

Egyvágás 3-10 méter K. 7-8-10-jó
 hosszú, teljes férfi K. 12-14.-jobb
 öltözet, (felsőrokk nadrág, mellény) K. 16.-18.-finom

ára: K. 21.-igen finom

Valódi gyapju szövet.

Egy fekete salon öltözet K. 20. úgy felöltők
 turistaruhák, stb. stb. gyáriárakban küld:

Siegel-Imhof, Brünn

árjegyzék ingyen. — Ha privát egyének a cégtől rendelnek, nagy előnyben részesülnek.

Thurzófürdő

házilag kezelt klimatikus gyógyhely
Vízgyógy intézet

Szepes vármegye déli részén 572 méter tenger színe fölött, pompás és nagyterdelmű és fenyveserdő közepette. Kitűnő forrás viz. Állandó fürdőorvos: dr. Fanzler Lajos. Budapesti lakása Medve-utca 9. sz.

Évad: május 15-től szeptember végéig.
 Vasuti állomás: Gölnicbánya—Thurzófürdő. Posta- és táviratállomás. — Bővebb fölvilágosítással szolgál a tulajdonos.
Menesdorfer Károly Gölnicbánya
 Szepesmegye.

Óra ékszer és látszer üzlet helyiség áthelyezés.

Tisztelettel értesítjük a t. vevőinket és a n. é. közönséget, hogy a 40 év óta fennálló üzletünket Piac utca 16 szám alól **Huttfélsz-házba** Piac-utca 77 szám alatt lévő, motor erőre berendezett

Első Magyar Inga óra gyárunkkal egybekötöttünk.

Készítünk és raktáron tartunk Precision és mindennemű ingaórákat a legolcsóbbtól a legdrágábig, azon felül dus raktár mindennemű zseb és ébresztő órákban arany és ezüst ékszerekben valamint látszerekben is. Minden elő forduló óra javításokat eszközlünk régi órák modern órák átalakítását a legolcsóbban számítjuk három évi jótállás mellett.

Tisztelettel kérjük a n. é. közönség ezután is becses pártfogást, tisztelettel

Serli Ede utóda Gasparik Antal és társa

Első Magyar Inga óra gyárak,

ékszer és látszer kereskedők.

Tóth Gyula vaskereskedő.

Piac-utca 20 és 27.

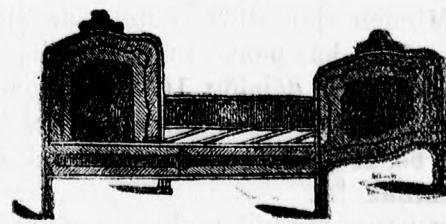
Tavaszi idényre.

Méhészeti cikkek különlegességei kerti padok és vasbutorok, kertészeti szerszámok.

Épület és butor vasalások, gazdasági felszerelések.



Gyermekek kocsik



egyszerűtől a legdiszesebb kiállításban, fürdőkáda és jég szekrények legolcsóbban beszerezhető.

A „TURUL” Cipőgyár r.-t.

főraktára: DEBRECEN, Piac-utca 50. szám.

a tavaszi idényre ajánlja világhírű, rendkívül olcsó cipőárúit.

Kiváló minőség!

Csinos kivitel!

Férfi cugos bőrcipő sima v. borított ■ ■ ■ frt. 2.50.	Gyermek fűzős cipő barna v. fekete ■ ■ ■ 90 kr.-tól.		Leány fűzős cipő fekete v. barna ■ ■ ■ frt. 1.60-tól.	Női cugos bőrcipő ■ ■ ■ frt. 2.40.
Elegáns női fűzős Box-calf ■ ■ ■ frt. 3.75	■ ■ Divatos formák! ■ ■ Különlegesség Goodyear-Welt, amerikai rendszerű cipők.			Női barna bőrcipő fűzős . . frt. 2.80 gombos . „ 3.—

6483—1904. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Debrecen sz. kir. város tanácsa a 329—15 881—1903. bkgy. sz. határozat folytán az alább felsorolt Ispótlály telepi szegényház tervszerű építéséhez szükséges építési munkák biztosítása céljából zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. A teljesítendő munkálatok a következő összegekkel vannak előirányozva:

Megnevezés	Föld, kőmi- ves, burkoló és elhelyező munkák		Burkoló munkák		Kőfaragó munkák		Vasszerke- zeti munkák		Ács- munkák		Tetőfedő munkák		Bádógos munkák		Asztalos munkák		Lakatos munkák		Mázoló munkák		Üveges munkák		Összesen	
	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.	kor.	fill.
Férfi ápolda	40181	10	2467	58	1928	80	4386	63	6383	84	1827	49	930	53	6553	81	2392	—	804	80	1221	60	69078	18
Női ápolda	40181	10	2467	58	1928	80	4386	63	6383	84	1827	49	930	53	6553	81	2392	—	804	80	1221	60	69078	18
Dékan lak	11247	77	—	—	48a	—	1339	29	2961	08	—	—	353	89	1177	76	551	—	190	17	214	40	18515	36
Fürdő	12416	95	377	85	432	—	1084	02	2761	89	—	—	479	58	1240	68	623	—	192	98	247	—	19856	95
ÖSSZESEN	104026	92	5313	01	4769	60	11196	57	18490	65	3654	98	2694	53	15526	06	5958	—	1993	75	2904	60	176528	67

Egyszázhetvenhatezeröttszázhuszonnyolc korona 67 fillér.

Ajánlat tehető minden munkanemre külön-külön, vagy az összes munkára.

A pályázatban résztvehet minden kellő képesítéssel bíró vállalkozó és iparos.

Írásbeli zárt ajánlatok fogadtnak el, melyekben az ajánlatba hozandó egységárak vagy százalék engedmény betűvel és számmal tisztán olvashatóan kiirandók.

Pályázó köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a tervet, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri s azokat magára kötelezőknek elvállalja.

Minden ajánlattevő köteles az előirányzati összeg 5 százalékát bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes érték-papírban a városi házipénztárnál letenni s a letéti jegyet ajánlatához mellékelni. Ily letéteket a városi házipénztári hivatal folyó évi június hó 4-ikén délelőtt 10 óráig fogad el.

A szabályszerűen bélyegzett írásbeli zárt ajánlatok folyó évi június hó 4-én d. u. 5 óráig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be. A beérkező pályázatok folyó évi június hó 5-én d. e. 10 órakor a városháza nagy tanácstermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott távirati vagy utóajánlatok, valamint kellően fel nem szerelt s kétes kifejezéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A városi tanács fentartja magának a jogot, hogy a beérkező ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzéseivel a munkák biztosítására másképpen intézkedhessen.

Minden ajánlatottevő ajánlatának a felbontástól számítandó 30 napig kötelezettségben marad.

A terv, költségvetés és vállalati feltételek a mérnöki hivatalban (Simonffy-utca 2—6. II. em. 13. ajtó) a hivatalos órák alatt megtekinthetők, a hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Kelt Debrecen sz. kir. város Tanácsának 1904. évi május hó 13-án tartott üléséből.

A városi Tanács.